

Middelalderhavens Studiekreds d. 9/2-18.

Opgave: udarbejde oversigt over Henrik Harpestrengs medicinske urter og se hvordan teorien om, at en sygdoms symptomer skal behandles med sin modsætning: *varm* sygdom skal behandles med *kolde* planter, *våd* sygdom med *tørre* planter osv., udmønter sig på Henrik Harpestrengs tid. En teori vi også kender fra Kina med yin og yang energierne.

113 urter omtales i bogen "Urter" ISBN 87-91502-07-1.

Heraf tildeles 77 urter en eller to af følgende egenskaber:

HED – VARM – KOLD – TØR – VÅD.

De steder hvor jeg synes, at det "stemmer", er skrevet med kursiv.

HED og TØR. (37 stk.)

Agermåne: *hoste*, udriver urin, roden klarer benbrud.

Ambra: brystsmerter, åndenød og *hoste*, hæshed.

Anis: Syg milt og lever, *diarre*, *sveddrivende*, hovedpine.

Bertram: *sår i munden*, epilepsi, renses struben.

Cypres: *tørre bløde lemmer og gør dem hårde og kraftfulde*. Hjælper på nedfaldne tarme, styrker maven.

Dild: urindrivende, kvalme, *mavesygdomme*, brystmælk øges

Dyvelsdræk: feber, *hoste forårsaget af kulde*, hæshed, lever, bylder.

Fennikel: god mod gift!, "øjnes mørke", orm i ører, kvalme, alderdom!

Galdebær: gift og ormebid, spoleorm, styrker maven.

Gasplante: (Dictamnus albus): sårrensende, kan uddrive dødt foster og efterbyrd.

Hasselurt: uddriver urin, leversygdomme, vattersot, *renser efter fødsel*.

Iris Germanica: *hoste*, milt, læger sår, modvirker gift, renses kvindesygdomme...

Isop: spoleorm, *hoste*, *renser bryst*, modvirker forstoppelse.

Havekarse: giver lyst til kvinder, tandpine, milt, bylder, tandpine, *hoste*.

Katteurt: *koldfeber* og feber, spoleorm, *kraftig menses*, gulsot, åndenød.

Kommen: urindrivende, *kulde i lever*, *diarre*, åndedrætsbesvær, slangebids

Kongelys: renses skab, sår på fødderne, fortynder tykke væsker, skab, *modvirker ond væske, der kommer af kulde og fugt*.

Kørvel: kræftbylder, spoleorm, blokerede urinveje hos mænd, kvindesygdomme.

Liguster: dårlig mave, urindrivende, endetarmssmerter.

Gul Lupin: leversmerter, hård afføring, gulsot, *ørebetændelse*, forbrænding.

Lægejordrøg: urindrivende, styrker mave, lever, renses "betændelse, som kommer af ondt blod".

Løgkarse: *hoste*, vattersot og giftige bid, *stødt med olie og smurt på kroppen "bortdrager den kulde"*, renses gamle, onde sår.

Løvtikke: lever, mave, urin, får mad til at smelte i maven.

Malurt: styrker maven, kolera, modvirker møl, fjerner lystens begær.

Mandel: lever, milt, bryst, nyrer, lunger, øjne, *hoste*, urindriver.

Merian: forgiftning, vattersot, *udtørrer bylder, sved*, spoleorm, øjne

Mesterrod: gulsot, bullen milt, blæresten, *hoste*,

Mynte: spoleorm, testikler, ørepine, tungesår, blodig afføring, mølmiddel

Polejmynte: fnat, urinuddriver, giftige dyrs bid, *tørt og koldt blod*, gravid kvinde vil føde dødt barn! Hovedpine.

Julerose: brækmiddel, men pas på! tandpine

Rude: god for maven, forstoppelse, god for øjne, hovedpine, lindrer et tungt hoved og renses hjernen. "spist af mænd mindsker den kødets lyst, men forøger elskov hos kvinder".

Sar: uddriver urin, bryst- og afføringssmerter, giver lyst til kvinder, hvis den er udtrukket i vin, honning og peber, gravide kvinder risikerer abort

Selleri: levermiddel, urinuddriver, hjælper mod gift, ormestik, dyrebid, ammende kvinder skal undgå den!

Sevenbom: bylder og sår, *god mod sygdomme fremkaldt af kulde!* hovedpine.

Slangerod: *hoste*, feber, gulsot, hikke, sidesting, hikke, hjerte og lunger. Røgen af urten er god ved sindssygdomme og gør små børn glade!

Tusindgylden: løsner forstoppelse og dødt foster, feber, urene væsker i maven uddrives

Vild merian: tandpine, spoleorm, hovedpine, "kogt i vin og ofte drukket klarer den alle slags gifte i drikke.

VARM og TØR. (5 stk.)

Burre: Styrker maven, *middel mod diarre*, trækker skadeligt ud af lunger, kogt i vin gavner den hjernen.

Galanga: spist om morgenen uddriver den stank fra mund og tænder, *lungehoste*, hovedpine, sygdom i testikler og udholdenhed i elskovsakten.

Kanel: fordriver tør hoste(?), styrker mave og bryst, lindrer hjerne, hoved og øjne.

Peber: løsner kulde og væske i bugen, god mod leversygdomme. Når den spises, *udtørrer den væsker og fjerner al gift fra hjertet og varmer maven. Den skader dog øjnene og forøger hoste.*

Ært: giver god fordøjelse, men vogt dig, hvis der er kræftsvulst eller byld, da den forøger smerten. Spis den ikke, hvis du har øjensmerter, *da den forøger varmen og betændelsen.*

VARM/HED og VÅD! (14 stk.)

Bønne: koges, sies og røres gedemælk, renses den mavens dårlighed.

Hamp: kogt uddriver den al gift og uren væske fra hjertet. Mod slangebids knuses rå hamp mellem hænderne og lægges på bidet.

Ingefær: har samme lægedom som sort peber! Spist om morgenen renses den brystet og gavner fordøjelsen, øger appetitten, klarer øjnene.

P.S. Den er meget gavnlige som omslag. Jeg har brugt den i årevis og demonstrerer gerne, hvordan det gøres.

Kålroe: kogt blødgør den *hårde væsker i bryst samt tør hoste*. Spist med olivenolie gavner den fordøjelsen.

Lakrids, glat: modvirker hoste, hæshed, *væder bryst og lunger.*

Laurbær: stødes med salt og drukket varm i vin, fjerner den al gift fra hjertet, uddriver feber. *Blødgør bylder* og uddriver urin.

Muskat: spist om morgenen tager den tømmermænd og tilsættes salt, styrker den hjertet. Muskatblommer i vin styrker "det elskende hjerte"

Peberrod: spist med salt på fastende hjerte, udjager den betændelse, 3 dages kur mod døvhed!

Porrer: skåret i stykker og lagt i vin, fordriver den al usundhed og urenhed og er god for lændesmerter.

Rødløg: spist om morgenen m. salt trækker det alle væsker til sig og fører dem ud. Kogt rødløg gir god fordøjelse. Løg spist med brød gavner mundsår og det er godt mod dårlig ånde og kvalme.

Læge alantrod: hoste, sårheling, *forstoppelse*, lårsmerter.

Sennep: spist med eddike renses og lindrer det hovedet. Kan bruges mod vanvid, - det er en længere historie...

Hvidløg: spist om morgenen renses det brystet. Hvidløg skærper appetitten, men for meget skader øjnene. Hvidløg stødt i vin indgives i gummerne, - modvirker betændelse og styrker tænderne. Hvidløg kogt med svinefedt helbreder bylder. Kogt hvidløg hjælper mod hoste og hovedpine, hvis det smøres på tindingerne.

Zedoar: spises mod flegma, bryst og ufordøjet mad. Afkog dræber spoleorm.

Det var slut på de hede/varme urter. Vi starter på den kolde afdeling!

KOLD og **VÅD**. (6 stk.)

Tornet salat: *spises mod for meget hede*, styrker maven, så man kan sove. Hvis den koges, klarer den *forstoppelse*. Udtrukket i vin er den god mod diarre, øger mælkeproduktion hos kvinder, men "udslukker kødets lyst".

Havemælde: *løsner forstoppelse*, god på *sprukken hud* og hårde negle, omslag mod helvedesild. Frø knust og drukket i vin hjælper den mod gulsot.

Persille: saften renses leveren og uddriver dødt barn! Giver klare øjne og klarer byld i milten. Kogt i let vin gavner den spedalskhed.

Portulak: godt febermiddel, hvid den lægges på maven eller spises som kål. God mod tandpine og bulne øjne, hjælper mod sommerens varme.

Salat (havesalat): afkøler legemet og udslukker kødets lyst! God mod diarre, øger mælkedannelse hos Q. *Kogt salat løsner forstoppelse, salat udtrukket i vin hjælper mod diarre!*

Valmue opium: stødt valmue, mælk og havremel blandes til vælling, som stopper søvnløshed. Valmuemælk på fastende mave fjerner elskovslyst i 3

dage! Spises den med øjentrøstrod, varer det 8 dage, før man har lyst! Modne frøkapsler koges med vand og honning og bruges mod hoste og søvnløshed, - blandet med lidt safran og lagt i øret tager det ørepine. Men valmuesaft må man kun tage en penning af, ellers dør man!

KOLD OG TØR. (11 stk.)

Berberis: slukker tørsten, styrker leveren, *omslag køler hede bylder.*

Granatæble: god for blodomløbet, løse tænder og styrker blodig afføring.

Hvidtjørn: god mod *bylder i munden*, lindrer smertefuld afføring, saften bruges som smørelse til alle øjensygdomme, saften uddriver sten fra nyrerne.

Koriander: kogt med vin uddriver den spoleorm, også god mod *bylder og bulne testikler*. Drikkes frøene med vand standser *diarre*. Har man *feber* hver 3. dag, skal man spise 3 korn koriander. Men..."den, som spiser for meget af denne urt, fanger død og ilde sygdomme".

Morgenfrue: styrker maven og er god mod hugorme- og skorpionbid. Kogt i vand *stilner den feber* og fordriver malaria! Kogt m. eddike og drukket varm, uddriver den smerter i bryst og trykken for hjertet.

Pil: *Hjælper mod hovedpine, som kommer af hede-* saften dryppes op i næsen! Den lukker sår og knust med eddike fjerner den vorter. Pilesaft er godt for blodomløb og mælken af barken gir klare øjne, når man bader dem hermed.

Pors: Stødt pors er god at lægge på *bylder*, tørret og blandet med olie er den god mod sår. Olie rørt med pors *stopper sved*.

Rose: En frisk rose stødes og drikkes med honning, - *det tager al hede!* Hvis roser stødes og lægges på helvedesild, tager det smerten. En klud vædet i roser og bundet om hovedet fjerner smerter og giver god søvn.

Stor Knopurt: heler hovedpine, næseblod, *hede bylder*, "*den røde byld*", "*den onde ild*" og blodsot.

Skræppe: Den tager "*den onde ild*". Den knuses og lægges på *betændte øjne og på brændt hud*. God mod spoleorm.

Vrietorn: blegner i munden, smerter inden afføring, saften drikkes og knuser sten i nyrerne, - kan også blandes i smørelse til øjnene.

KOLDE PLANTER. (4 stk.)

Engbrandbæger: Roden må ikke bruges! Blade og blomster stødt med sød vin bruges mod *bylder*, kogt med eddike kan bruges til at vaske et skabet hoved.

Bulmeurt: saften dræber orm i ører/ *ørepine*. Lagt i eddike er den god mod *tandpine*, god mod sår, bulne bryster og testikler

Natskygge, sort: saft dryppet i ører tager pinen. *Bylder i leveren hjælpes*, hvis saften drikkes eller planten spises rå eller kogt.

Skarntyde: saften er dødelig! Knust og lagt på bryster stopper den mælken, på penis tager den lyst til kvinder og fordærver sæden, *knust og lagt på huden, klarer den al slags hede*.

Våde urter skal bruges mod tørre sygdomme, mens kolde sygdomme skal have hede/varme urter:

Nogle steder passer det som hånd i handske, - de sygdomme står i kursiv. Men der er flere steder, hvor det tilsyneladende virker lige modsat, - indtil man inddrager **metoden**. F.eks:

Gul Lupin: en hed og *tør* urt, men løsner hård afføring, om den drikkes rå.

Tusindgylden: hed og *tør* urt, som løsner forstoppelse, hvis den drikkes i vin. Virker også mod feber(varm), når den er kogt i vand og drikkes om morgenen.

Tornet salat: er kold og våd og derfor perfekt mod diarre, men klarer også en forstoppelse, hvis den koges først.

Have salat: er kold og våd. Løsner *forstoppelse*, når den er kogt, men udtrukket i vin hjælper den mod *diarre*.

Det har været interessant at dykke ned i en tid, hvor spedalskhed, hugorme, sot og vigtigheden af at kontrollere kønsdriften, hørte til dagens orden!

Duna Tejmars.

